

ÇİN HALK CUMHURİYETİ ÜLKE RAPORU

KASIM 2017

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	3
TABLO LİSTESİ.....	3
YÖNETİCİ ÖZETİ	4
1. GENEL BİLGİ.....	5
1.1. COĞRAFİ KONUM.....	6
1.2. SİYASİ VE İDARİ YAPI	6
1.3. NÜFUS VE İŞGÜCÜ YAPISI.....	7
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	7
2.1. EKONOMİK YAPI	7
2.2. EKONOMİ POLİTİKALARI.....	7
2.3. EKONOMİK PERFORMANS	8
3. EKONOMİ’DE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER.....	9
3.1. TARIM VE HAYVANCILIK	9
3.2. SANAYİ.....	9
3.3. MADENCİLİK	10
3.4. İNŞAAT.....	10
3.5. PERAKENDE	10
3.6. ULAŞTIRMA VE TELEKOMÜNİKASYON ALTYAPISI	11
3.7. ENERJİ.....	11
3.8. BANKACILIK	12
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	12
4.1. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN GÖRÜNÜMÜ	12
4.2. ÜLKEDE İŞ KURMA MEVZUATI.....	13
4.3. YATIRIMLARA SAĞLANAN TEŞVİKLER.....	13
4.4. OTURMA VE ÇALIŞMA İZİNLERİ.....	14
4.5. ÜLKEDEKİ İHALELER.....	15
5. DIŞ TİCARET	15
5.1. ÇİN HALK CUMHURİYETİ’NİN İTHALATI.....	15
5.2. ÇİN HALK CUMHURİYETİ’NİN İHRACATI	17
6. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER.....	18
6.1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI.....	18
6.2. TARİFELER VE DİĞER VERGİLER.....	19
7. TÜRKİYE İLE TİCARET	20
8. BURSA İLİNİN ÇİN HALK CUMHURİYETİ İLE DIŞ TİCARETİ.....	22

9.	İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	22
10.	PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	23
10.1.	FİKRİ, SİNAİ MÜLKİYET HAKLARI.....	23
10.2.	DAĞITIM KANALLARI	24
10.3.	AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME	24
10.4.	ULAŞTIRMA VE TAŞIMACILIK MALİYETLERİ.....	25
11.	2018 YILI İÇERİSİNDE ÖNE ÇIKAN FUARLAR.....	25
12.	İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	26
12.1.	GENEL BİLGİLER.....	26
12.2.	PARA KULLANIMI.....	26
12.3.	PASAPORT VE VİZE İŞLEMLERİ.....	26
12.4.	RESMİ TATİLLER VE ÇALIŞMA SAATLERİ.....	27
12.5.	YEREL SAAT.....	27
12.6.	İKLİM	27
13.	SWOT ANALİZİ.....	28
14.	YARARLI ADRESLER.....	29
15.	KAYNAKÇA.....	30

KISALTMALAR

GTIP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

USD: United States Dollar (Amerikan Doları)

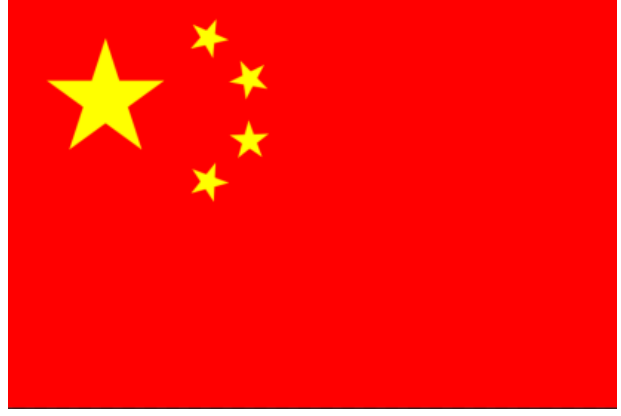
TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Çin Halk Cumhuriyeti'nin Dış Ticareti.....	15
Tablo 2: Çin Halk Cumhuriyeti'nin İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon \$)	15
Tablo 3: Çin Halk Cumhuriyeti'nin Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (Milyon \$)	16
Tablo 4: Çin Halk Cumhuriyeti'nin İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon \$).....	17
Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (Milyon \$)	18
Tablo 6: Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti ile Dış Ticareti (1.000.000\$).....	20
Tablo 7: Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti'ne İhracatında Başlıca Ürünler (1 000.000 \$).....	21
Tablo 8: Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti'den İthalatında Başlıca Ürünler (1 000.000 \$).....	21
Tablo 9: Bursa ilinin Çin Halk Cumhuriyeti ile Dış Ticareti (1000 USD)	22

YÖNETİCİ ÖZETİ

- 9.6 milyon kilometrekarelik yüzölçümü ile dünya'nın en büyük üçüncü yüz ölçümüne sahip olduğu belirtilen Çin Halk Cumhuriyeti ayrıca 15 ülke ile kara sınırına sahip olması sebebiyle Dünya'nın en çok sınır komşusu olan ülkesi olarak anılmaktadır. Ülkenin resmi adı Çin Halk Cumhuriyeti olup, tek partili komünist cumhuriyet rejimi ile yönetilmektedir. Worldometers verilerine göre ülkenin nüfusunun 2017 yılında 1.4 milyar olduğu tahmin edilmektedir.
- EIU verilerine göre 2016 yılı için sektörlerin GSYİH içindeki payının; tarım için % 8.6, sanayi için % 39,8 ve hizmetler için % 51.6 olarak kaydedilmiştir.
- EIU verilerine göre, Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisi 2016 yılında % 6.7 oranında büyümüş, işsizlik oranı yaklaşık olarak % 4, enflasyon oranı ortalama % 2 seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Çin Halk Cumhuriyeti, 2016 yılında yaklaşık 2,1 milyar dolar ihracat ve 1,5 milyar dolarlık ithalat değeri ile 3,7 milyar dolarlık bir dış ticaret hacmine sahiptir.
- Çin Halk Cumhuriyeti'nin en fazla ihracat yaptığı ülkeler Birleşmiş Milletler, Hong Kong, Japonya, Güney Kore ve Almanya'dır.
- 2016 yılında Çin Halk Cumhuriyeti ve Türkiye arasında gerçekleşen ticaret hacmi 28 milyar dolara ulaşmıştır. İhracatımız bir önceki yıla göre artış göstererek 2,32 milyar dolara ulaşmış; ithalatımız artış göstererek 25,44 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.
- 2016 yılında Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti'ne ihraç ettiği ürünlerin başında; Mermer ve Traverten, Krom, Bakır ve Cevherleri, Kıymetli Metal Cevherler, Kurşun ve Demir Cevherleri gelmektedir. Türkiye'nin 2016 yılında, Çin Halk Cumhuriyeti'den gerçekleştirdiği toplam ithalatta ise, telefon, ses, görüntü cihazları, T.V ve radyo yayınları ve monitör cihazlarına mahsus aksam ve parçalar, otomatik bilgi işlem makineleri, sentetik filament iplikler ve elektrojen grupları yer almaktadır.
- 2016 yılında , Bursa ilinden Çin Halk Cumhuriyeti'ne yaklaşık 140 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 740 milyon dolar olmuştur.

1. GENEL BİLGİ

Resmi Adı	Çin Halk Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	Tek Partili Komünist Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Xi Jinping
Başkent	Pekin
Nüfus (Worldometers 2017)	1390 848 000(2017, IMF)
Yüz Ölçümü (km²)	9.561.000
Dil	Standart Çince, Mandarin
Etnik Yapı	Başlıca etnik gruplar: Han (1,15 milyar), Zhuang (15,5 milyon), Mançu (10,6 milyon), Hui (8,6 milyon), Miao (7,4 milyon), Uygur (9,3 milyon), Tujia (8 milyon), Yi (7,7 milyon), Moğol (5,8 milyon), Tibetli (5,4 milyon)
Dini Yapı	Budizm
Para Birimi	Yuan (CNY)
GSYİH (Milyon \$)	1 1937 562 (2017, IMF)
KBGSYİH (\$)	8 583 (2017, IMF)
Büyüme Oranı (%)	6,77(2017, IMF)

1.1. COĞRAFI KONUM

Çin Asya kıtasının doğusunda yer almaktadır. Doğuda Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti; güneydoğuda Makao; güneyde Laos, Birmanya, Vietnam, Hindistan, Bhutan, Nepal; batıda Pakistan, Afganistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan; kuzeyde Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile komşudur. Çin'in toplam kara sınırları uzunluğu 20 000 km'den fazladır.

Çin'nin doğusunda Doğu Çin Denizi ve güneydoğusunda Güney Çin Denizi yer almaktadır. Çin anakarasının toplam sahil uzunluğu 18 000 km'den fazladır.

1.2. SİYASİ VE İDARİ YAPI

1 Ekim 1949 tarihinde kurulan ÇHC'nin siyasi yapısı tek parti yönetimine dayanmaktadır. Çin Komünist Partisi (ÇKP) ülkenin tek siyasi hakimidir. ÇKP 1921 yılında kurulmuştur ve 86 milyonu aşkın üyesi bulunmaktadır. Parti devletle bütünleşmiş olup, devlet politikası Parti vasıtasıyla uygulanmaktadır. ÇKP'nin Genel Sekreteri aynı zamanda Devlet Başkanı'dır.

ÇHC'nin bugünkü Anayasası 1982 yılında onaylanmıştır. Anayasa'ne göre devletin merkez organları; Ulusal Halk Kongresi (UHK), ÇHC Devlet Başkanlığı, Devlet Konseyi, Merkezi Askeri Komisyon, Yüksek Mahkeme ve Başsavcılıktır.

Ulusal Halk Kongresi (Meclis) üyeleri ÇKP tarafından seçilen temsilcilerden oluşmaktadır. Genel seçim uygulaması yoktur.

Devlet Konseyi (hükümet), devlet idaresinin ve yürütme erkinin en üst organıdır. Hükümet işlerini Devlet Konseyi takip etmektedir. Devlet Konseyi 4 Başbakan Yardımcısı, 4 Konsey üyesi, 25 Bakan'dan oluşmakta ve başında Başbakan bulunmaktadır. Devlet Konseyi, idari mevzuata ilişkin yasama işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir. Ekonomiye ve diplomatik ilişkileri yönetir ve toplumsal konuları ele alır. Başbakan, Devlet Başkanı tarafından atanır ve görevinden alınır.

Ayrıca, ÇKP liderliğinde siyasi danışma ve istişarelerin yapıldığı "Çin Halkının Siyasi Danışma Konferansı" (ÇHSDK) adlı bir mekanizma da mevcuttur.

Devlet yönetiminin en yetkili organı ÇKP Merkez Komitesi'ne bağlı olan Politbüro Daimi Komitesi'dir. Daimi Komite, Hükümetin de üzerinde bir kurum olup, ülkeyi ilgilendiren önemli konularda son söz sahibidir. Yedi üyeden oluşan Daimi Komite'nin başkanı Devlet Başkanı Xi Jinping'dir. Başbakan da Komitenin üyeleri arasındadır. Tüm üyeleri devlet lideri olarak kabul edilmektedir. ÇHC Devlet Başkanı Xi Jinping, 17 Mart 2013 tarihinde göreve başlamıştır.

Çin'de meclisin görevi daha çok temsilidir. Ulusal Halk Kongresi (UHK) adı verilen meclisin üyeleri halk tarafından değil, ÇKP tarafından belirlenmektedir. Üyelerin seçiminde geniş tabanlı temsiliyet gözetilmektedir. UHK yılda bir kez Mart ayında toplanmakta ve Hükümet programını ve ihtiyaca göre hazırlanan yeni yasaları onaylamaktadır. Onay işlemi UHK'nın 2987 üyesinin onayıyla neticelenmektedir.

Çin idari olarak, 23 eyalet, 5 özerk bölge ve 4 belediye'ye ayrılmıştır. Ancak bu yapıların hepsi eyalet seviyesindedir. Ülkede Tayvan'ı 23. Eyalet olarak kabul edilmektedir.

Eyaletler / Bölgeler ve Başkentleri:

Anhui, Fujian, Gansu, Guangdong, Guizhou, Hainan, Hebei, Heilongjiang, Henan, Hubei, Hunan, Jiangsu, Jiangxi, Jilin, Liaoning, Qinghai, Shaanxi, Shandong, Shanxi, Sichuan, Yunnan, Zhejiang; Tayvan

Özerk Bölgeler:

Guangxi, Nei Mongol (Inner Mongolia), Ningxia, Uygur (Xinjiang Uygur), Xizang (Tibet)

Belediyeler:

Pekin (Beijing) , Chongqing, Shanghai, Tianjin

Hong Kong ve Macau ise özel idari bölgelerdir.

1.3. NÜFUS VE İŞGÜCÜ YAPISI

2016 yılı rakamlarına göre ülke nüfusu 1,37 milyara ulaşmıştır. 21. yy ortalarına kadar nüfusun artmaya devam edeceği ve 1,6 milyar civarında dengeleneceği beklenmektedir. Uygulanan politikalar sonucunda nüfus azalarak da olsa artmaya devam etmektedir. Nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır. Nüfusun %91,6'sı Han kökenli Çinliler, %16,7'sini ise aralarında Uygurların da bulunduğu diğer azınlıklar oluşturmaktadır. Ailelerin tek çocuk sahibi olmaları teşvik edilmektedir. Yüksek nüfus, Çin için en büyük sorunlardan birisini teşkil etmenin yanı sıra, büyük bir ekonomik güç kaynağı olma niteliğindedir.

Gelecek 10 yıl içinde yaklaşık 70 milyon kişinin iş gücüne katılacağı öngörülmüştür. Bu kitlenin yarattığı baskının, yüksek büyüme oranlarını önümüzdeki dönemde de zorunlu kılacağı düşünülmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. EKONOMİK YAPI

Çin, sahip olduğu geniş toprakları, büyük ve üretken nüfusu ve doğal kaynaklarıyla küresel dünyanın önemli bir aktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak Çin'in son 20 yılda gerçekleştirdiği ekonomik büyümesini istikrarlı bir biçimde sürdürüp sürdüremeyeceği merak konusudur. Çin'in kendi petrol kaynakları gittikçe büyüyen ekonomisine yetmemektedir. Çin petrol ve doğalgaz temini için giderek artan bir oranda dış kaynaklara bağımlı hale gelmiştir. Çin'in bugünkü ekonomik gücünün temelleri 1970'lerin ikinci yarısında ortaya konan kalkınma programı çerçevesinde, Çin'de tarım, sanayi, bilim ve teknoloji olmak üzere dört temel reform alanının belirlenmesi ve hızla uygulamaya konulmasında yatmaktadır. Ekonomik reformların ilk uygulandığı 1978'in Aralık ayında Çin'in dünya ekonomileri ile entegrasyonu merkezi otoritenin kontrolünde idi. Reform kararlarının ana eksenini, bu entegrasyon ve dış ticaretin liberalizasyonu oluşturmuştur. Açılma Politikaları (opening-up policy) olarak adlandırılan bu reform kararları 3 farklı kategoride formüle edilmiştir.

2.2. EKONOMİ POLİTİKALARI

Çin son dönemde yabancı sermayeyi çekme konusunda çok başarılı olmuştur. 1990'ların başından itibaren gelişmekte olan ülkelere yapılan yatırımların başında Çin yer almıştır. Çin hükümeti yabancı yatırımlara ayrıcalıklı muamele yerine ülkenin bu anlamda bir doyuma ulaştığı düşüncesi ile yerli ve yabancı yatırımlara eşit muamele anlamına gelen uluslararası kabul görmüş, "Milli Muamele" ilkesini uygulamaya koymuştur. Bununla birlikte altyapının zayıf olduğu batı ve iç bölgelerde özellikle uzun vadeli projeler için bazı özel teşvikler düşünülmektedir.

Dış Ticaret Kanunu 1995'te yürürlüğe girmiştir. Dış Ticaret, yabancı sermayeli kuruluşlar istisna tutulmak üzere, ticaret planlama mekanizması ilkeleri çerçevesinde Dış Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Bakanlığı (MOFTEC) tarafından yürütülmektedir. Dış ticaret, ulusal ve bölgesel düzeyde örgütlenmiş Dış Ticaret Şirketleri (FTC) yoluyla gerçekleştirilmektedir. İhracata ilişkin zorunlu planlama kaldırılmakla birlikte bazı ürünler üzerindeki lisans uygulaması devam etmektedir. Ancak ithalatta "plan" yerli üretimi korumak ve döviz rezervini kontrol etmek amacı ile önemini sürdürmektedir.

2.3. EKONOMİK PERFORMANS

Merkezi planlamadan ayrıldığı 1978 yılından bu yana Çin, yılda ortalama %10 oranında büyümektedir. Özellikle ülkenin doğu kıyıları hissedilir ölçüde bir gelişme göstermektedir. Ancak ekonomik büyümenin hızı istikrarlı değildir. Tüketim eğilimi artmakta, fiyatlar yükselmekte, yabancı yatırımlar ve şehirde kişi başına düşen gelir artmaktadır. Bazı gözlemciler Çin'in resmi olarak açıklanandan çok daha hızlı büyüdüğünü öne sürmektedir. Reform döneminde ekonomik büyüme kıyı bölgelerinde çok daha hızlı gerçekleşmiştir. 1980'li yıllar ve 1990'ların başında Guangdong eyaleti genel olarak İnci Nehri Deltası, en hızlı büyüyen bölge olmuştur.

Guangzhou'nun başkenti olduğu Guangdong Eyaleti ise fakir ve arka planda kalmış bir tarım bölgesiyken, Shenzen küçük bir balıkçı kasabası olarak bilinmektedir. Dönemin ÇHC Devlet Başkanı Deng Xiaoping'in "Açık Kapı Politikası" reformları ile bu bölgedeki sosyoekonomik koşullar bir anda değişmiştir. Çin anakarasının ticarete açılması ve Hong Kong'da maaşların yükselmesiyle, Hong Kong'taki pek çok imalatçı, ucuz işçilik, düşük arazi kirası ve işletme maliyetlerinden yararlanmak için Guangzhou ve çevresine akın etmeye başlamıştır. Böylece emek yoğun sektörlerdeki faaliyetler Çin anakarasında yapılırken yönetim, tasarım, AR-GE, kalite kontrol ve finans gibi yüksek katma değerli faaliyetler Hong Kong'da sürdürülmeye devam etmiştir. "Açık Kapı Politikası"nın etkisiyle 1980'lerde başta Shenzen olmak üzere Özel Ekonomik Bölgeler gelişmeye başlamıştır. Ekonomik yükselme, tüm bölgeye yayılmış ve Guangzhou, Shenzen, Dongguan, Shunde, Nanhai ve Zhongshan gibi yerleşim bölgelerinde hızlı bir şehirleşme süreci yaşanmıştır. 1992 yılı ile birlikte Deng Xiaoping'in bu bölgeye olan desteği daha da artmış, Çin'in iç bölgelerinden milyonlarca göçmen ve mevsimlik işçi daha iyi bir yaşam standardına sahip olmak için Guangzhou ve çevresine gelmeye başlamıştır. Lojistik üsleri, havaalanları ve metrolar bu bölgenin megapolleşmesine olumlu katkıda bulunmuştur.

Anılan bölgeden bahsedilirken "Çin ekonomisinin kalbi, atölyesi", "ticaret merkezi", "açık pazar", "iş odaklı mantalite", "güçlü üretim merkezi", "ulaşım ve üretim altyapısı güçlü", "makine, otomotiv, elektronik, mobilya, doğaltaş-mermer sektörleri" ifadeleri kullanılmaktadır. Özellikle Guangdong eyaleti, üretim, perakende satış, mevduat, patent başvurusu sayısı, ödenen vergi miktarı, dış ticaret, cep telefonu sayısı, internet kullanımı açısından Çin'de bir numaradır. Bu ifadeler rakamlara da yansımakta, bölgedeki şehirlerin dış ticaretleri dünyadaki birçok ülkenin dış ticaretinden fazla olmaktadır. Diğer taraftan, Dünyanın ilk 500 şirketinin % 20'sinin ofisleri ve üretim kolları Guangzhou'da bulunmaktadır. Guangzhou'nun başkenti olduğu Guangdong eyaletinde 90 bin yabancı (fabrika) yatırımı, 3 bin temsilcilik ofisi vardır. Çin'in en büyük iç ticaret ve dağıtım merkezi olarak bilinmektedir. Guangzhou ve çevresinde kozmopolit bir yapı bulunmaktadır. Orta Doğulu, Afrikalı ve Latin işadamlarının yoğunluğu dikkat çekmektedir. Guangzhou'da Çin'in diğer şehirlerine nazaran Ortadoğu ve Afrikalı işadamlarını yoğun olarak görmek ve bu işadamlarına yönelik hizmet veren otel ve restoranlara rastlamak mümkündür. Guangzhou ve Shenzen'de 9 adet Türk restoranı ve 1 adet Türk pastanesi bulunmaktadır. Guangzhou ve çevresi adeta Çin Hükümeti tarafından az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için bir ticaret merkezi olarak konumlandırılmıştır.

2015 yılındaki ekonomik performansa bakıldığında Çin'in GSYH'si 11,9 trilyon dolara ulaşmıştır. Enflasyon yüzde 1,5 seviyesinde gerçekleşirken kentsel kayıtlı işsizlik oranı yüzde 4,1'e inmiştir. Ayrıca, 13,1 milyon yeni istihdamla bu alanda rekor kırılmıştır. Dış ticaret hacmi 4 trilyon dolar seviyesini aşmıştır. Böylece Çin, dış ticaret hacmi açısından dünyanın en büyük ülkesi olmuştur. 2015 yılında dış ticaret hacmi için yüzde 5,6 oranında artış kaydetmiştir. Diğer taraftan, hizmet sektörünün ekonomideki payı yüzde 46,1'e ulaşarak ilk kez sanayi sektörünü geride bırakmıştır.

3. EKONOMİ'DE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER

3.1. TARIM VE HAYVANCILIK

Tarım, Çin ekonomisi için önemli bir sektördür. 2015 yılında Tarım sektörünün nominal GSYİH'ne olan katkısı %9,3 civarında gerçekleşmiştir. Ülkede toplam istihdamın %37'si tarım sektöründe çalışmakta ve çiftçilik, ormancılık, besicilik ve balıkçılık ile geçinmektedir. Tarımda kollektif mülkiyetten özel mülkiyete geçilen 1978-2001 döneminde tarım kesiminin net geliri 5 kat artmıştır. 2000-2007 döneminde kişi başına net kırsal gelir %51,9 oranında artmıştır.

Yüzölçümü 9,561 milyon km² olan Çin'de bu alanın yaklaşık %10'u ekilebilmektedir. Buralarda pirinç, buğday, jüt, şeker kamışı ve bazı tropikal ürünler üretilmektedir. Büyük bir tarım ülkesi olan Çin, ilk defa 1994 ve 1995 yıllarında önemli miktarlarda hububat -buğday ve pirinç- ithal etmek zorunda kalmıştır. Bu konuda yapılan tahminlerde, Çin'in ithal etme ihtiyacı göstereceği hububat miktarı kadar, ihraç edilebilecek hububatin dünyada henüz üretilmediği ifade edilmektedir. Uzun vadede Çin'de hububatın yanı sıra diğer gıda maddeleri arzında da problemler yaşanması beklenmektedir. Diğer taraftan, Çin'in tarımsal üretimin de kendi kendine yeterliliği hususunda endişeye gerek olmadığı, normal şartlarda, iyi bir planlama ile hububat ithalatının, toplam tüketiminin % 5'ini geçmeyeceği de belirtilmektedir.

Çin'de tarımsal üretim teknikleri gelişmiştir. Özellikle seracılık bütün ülke genelinde oldukça yaygın olup, güney bölgelerinde hububat tarımı yılda iki mahsul alacak şekilde gerçekleştirilmektedir. Ülkede hayvancılık, özellikle balıkçılık yaygındır. Tarımsal üretim tekniklerinde ve tarımda kullanılan makinelerin teknolojik seviyelerinde önemli iyileştirmeler sağlanmıştır.

En önemli tarımsal ürünler; hububat, yağlı tohumlar-yer fıstığı, kolza tohumu- pamuk, jüt ve kenevir, şeker kamışı, şeker pancarı, tütün (kuru), çay, meyveler, domuz, inek, koyun eti, inek sütü, koyunyünü, ipek kozası, küçük ve büyükbaş hayvanlar olarak sayılabilir.

3.2. SANAYİ

Son yıllarda toplam sanayi çıktısında çok büyük artışlar gözlenmiştir. 2015 yılında sanayideki büyüme %7,8 olmuştur. Bu artış öncelikle köy ve kasaba işletmeleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Dolayısı ile yerel tarımsal artık değer düşük teknolojili emek yoğun imalat sanayi yatırımları olarak vücut bulmuştur. 1990'lı yıllarda özellikle 1992'den itibaren aralarında sayısı hızla artan yabancı sermayeli kuruluşların da katkıda bulunduğu önemli ölçüde bir üretim artışı gözlenmektedir.

Çin ekonomisi pek çok sanayi alanında yetkinliğe ulaşmış durumdadır. Modern metalürji, madencilik ve enerji ekipmanları, uçak yapımı, otomobil üretimi, büyük makine parçaları, döküm, uzay sanayi, büyük enerji devreleri, elektronik, iletişim ekipmanları, ölçüm araçları gibi alanlar, son dönemde Çin ekonomisinin faaliyet gösterdiği başlıca alanlar arasında sayılmaktadır. Çin, halen madencilik, enerji santrali, metalürji, akaryakıt, kimyasallar, otomotiv ve gemi yapımı konularında tamamen kendi teknik imkanlarına dayanmaktadır.

3.3. MADENCİLİK

Ülkedeki madenlerin %60'ı devlet tarafından işletilmektedir. Özellikle kömür madenlerinin çok kötü koşullarda olduğundan söz edilmektedir. Kömür fiyatlarının çok düşük olması bu alandaki yatırımları özendirmekten uzaktır. Çin'in yer altı kaynakları ihtiyacının büyük bölümünü Sincan Uygur Özerk Bölgesi(Çin'in toplam petrol rezervlerinin % 30'u, doğalgaz rezervlerinin % 34'ü ve kömür kaynaklarının % 40'ü) karşılıyor. Ayrıca berilyum, mika ve bakır gibi ürünlerde Çin'deki en büyük rezervlere sahip bölgedir.

Ülkede, Tayvan ve Hong Kong'daki diğer etnik Çin toplulukları kadar olmasa da potansiyel altın tüketim talebi oldukça yüksektir. Çin dünyadaki 5. büyük altın üreticisidir. 1994 yılında altın madenciliğinde yabancı ortaklığa izin verilmiştir. Kişi başına düşen altın tüketimi Hindistan'ın 1/2'si, Tayvan'ın 1/15'i Hong Kong'un ise 1/30'u seviyesindedir.

Çin son dönemde yüksek teknolojili sanayiler için gerekli ender metallerin üretici ve ihracatçısı konumuna gelmiştir. Bunlar vanadyum, titanyum, germanyum, galliyum, polikristalin ve silikon'dur. Bu ender madenler çoğunlukla İç Moğolistan Özerk Bölgesi'nden çıkarılmaktadır.

3.4. İNŞAAT

Ülkenin büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda Çin'de konut ve altyapı yatırımları ve bunlara ilişkin malzeme talebinin uzun bir süre daha devam etmesi beklenmektedir. 40 milyar m2 bina alanına sahip olan Çin'de her yıl 2 milyar m2 yeni bina ekleniyor. Dünya Bankası'na göre bina artış hızı dikkate alındığında 2015 yılı itibarıyla tüm dünyadaki bina inşaatlarının yarısı Çin'de gerçekleşecektir. 2011-2015 yılları arasında 36 milyon adet yeni konut inşa etmeyi hedefleyen Çin, bu sayede şu anda yüzde 7 olan şehirlerdeki ev sahiplerinin oranını 2015 yılı sonunda yüzde 20'ye çıkarmış olacaktır.

Çin ekonomisindeki hızlı büyüme, kentlerde yaşam düzeyinin iyileşmesi, yüksek kalitede enerji hizmetleri ile birlikte ev aletlerine olan talebi de artırmaktadır. Diğer taraftan son dönemde Çin, ev aletleri ve ampul gibi enerji tüketen araçların üretiminde de dünya ölçeğinde ön sıralara gelmektedir.

3.5. PERAKENDE

Çin'de; Guangdong, Jiangsu, Zhejiang, Shandong, Fujian, Şanghai ve diğer başlıca bölgelerdeki üretim toplam üretimin % 80'inden fazlasını kapsamaktadır. Üretimin % 90'ından fazlası Çin anakarasında yapılmaktadır. İç pazardaki talep taşrada üretim yapmakta olan firmalarla karşılanmaya çalışılırken, şehirlerdeki küresel firmalar genellikle dış ticarete yönelik üretim yapmaktadır.

Çin'de perakende sektörü ekonomik büyümeden pozitif yönde etkilenmektedir. Son 5 yılda, 2009 yılı hariç, her yıl % 10'un üzerinde bir büyüme gerçekleştirmiştir. Perakende sektöründe toplamda % 78,7'lik bir

büyüme görülmüştür. Bu büyümede en büyük katkı hükümetin iç talebi arttırmaya yönelik politikalarına ve sektöre yönelik artan yabancı yatırımlara aittir. Çin'de mağaza perakendeciliği son 5 yılda yıllık ortalama % 11,9 büyüme göstererek düzenli bir gelişim göstermiştir. Çin'de perakendeciliğin ufak bir kısmını oluşturan telefonla pazarlama, doğrudan postalamaya, kapıdan kapıya satış gibi yollarla faaliyet gösteren mağaza dışı perakendecilik ise henüz gelişme aşamasındadır.

Çin'in perakende sektörünün her geçen yıl büyüyüp küresel perakende pazarındaki payını giderek arttırması beklenmektedir. 2020 yılına gelindiğinde Çin'in küresel perakende pazarındaki satışların % 36'sına sahip olacağı öngörülmektedir. Dünyanın en çok perakende satış yapan ilk iki şehrinin sırasıyla Şanghai ve Pekin olacağı tahmin edilmektedir. Toplam perakende satışlarındaki yüksek artış rakamlarına rağmen Çin, BRIC ülkeleri içinde kişi başına perakende harcamalarında yıllık 2000 \$ harcama ile Rusya ve Brezilya'nın ardından üçüncü sırada yer almaktadır. 2015 yılına kadar perakende satışlarında yaşanacak olası artışların sonucunda kişi başı perakende harcamalarında Çin'in Brezilya'yı geçmesine kesin gözüyle bakılmaktadır.

3.6. ULAŞTIRMA VE TELEKOMÜNİKASYON ALTYAPISI

Altyapıda en büyük eksiklik ulaşım ve haberleşmede duyulmaktadır. Çin'de bugün itibariyle 502 aktif havaalanı bulunuyor. 2012 yılında 82 milyon yolcuya hizmet veren Pekin Uluslararası Havaalanı dünyanın en büyük 2. havaalanı olmuştur.

Çin'de 130'u uluslararası ulaşım için 2.000'den fazla liman bulunmaktadır. 2012 yılı itibariyle dünyanın en yoğun 20 limanının 10'u Çin'dedir. Ayrıca Çin 6300 km'lik hızlı tren ağıyla dünyanın en büyük hızlı tren ağına sahiptir. Buna rağmen Çin'de, hali hazırdaki ulaşım altyapısının, talebin ancak %60'ına cevap verebildiği tahmin edilmektedir. Limanlar ve demiryolları talebe cevap verememektedir. Havayolu taşımacılığı, malzeme, ileri teknoloji ve eğitimli personel eksikliği içindedir. Enerji yetersizliği diğer önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda yabancı ortaklı sanayi tesisleri de olmak üzere, bilhassa elektrik enerjisi eksikliği nedeniyle, sanayi üretimi kesintilere maruz kalmaktadır.

3.7. ENERJİ

Çin'de enerji talebi son 30 yıldaki ekonomik performansa paralel olarak son 10 yılda toplamda % 110 büyüme gerçekleştirmiştir. 2009 yılı itibariyle Çin ABD'yi geçerek dünyadaki en büyük enerji tüketicisi olmuştur. 2011-15 dönemini kapsayan 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda enerjideki yükselen talebe önlem olarak enerji verimliliğini artırma ve endüstri kümelenmeleri gibi uygulamalar hayata geçirilmeye başlanmıştır. Çevre kirliliğinin Pekin'deki gibi birçok bölgede yükselmiş olması alternatif enerji kaynaklarına yönelimi başlatmıştır. Doğalgaz, nükleer enerji ve yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji üretimindeki payının arttırılması hedeflenmektedir. Ancak bu dönüşümün oldukça uzun sürede gerçekleşeceği aşikârdır. Örneğin, dünyada hali hazırda elektrik üretiminin % 20'si doğalgaz kaynaklarından elde edilirken; Çin'in % 10'a ulaşması ancak 2020 yılında gerçekleşebilecektir.

Son dönemde, "Enerji Kullanımında Verimlilik" temalı çalışmalar sonuç göstermiş olup Ulusal Enerji İdaresi tarafından açıklanan rakamlara göre 2013 yılının Şubat ayında elektrik tüketimi bir önceki yılın aynı dönemine göre % 12,5 oranında azalmıştır.

3.8. BANKACILIK

1993 yılından bu yana bankacılık sistemi üzerindeki reform çalışmaları hız kazanmıştır. Reform çabalarının odak noktasını, Çin Merkez Bankası'nın sosyalist sistemin monopol bankası olma statüsünden kurtarılması oluşturmaktadır. Bu bankanın işlemlerinin daha açık hale getirilmesi çalışmaları, diğer kamu bankalarının yeniden yapılanmasını da beraberinde getirecektir. Bugün için ülkede hem uzman bankalar, hem de geniş kapsamlı işlemler yürüten genel nitelikli bankalar faaliyet göstermektedir. Özel projelerin finansmanı söz konusu uzmanlık bankalarınca sağlanmaktadır. Kamu bankaları zarar içindeki kuruluşların finansmanı yüzünden zor durumda olduğundan, bunların reform kapsamına alınması yerine yabancı sermaye ile birlikte yeni finans kurumlarının oluşturulması öngörülmektedir.

Günümüzde ticari kredi, devlet kredisi ve tüketici kredisi gibi çeşitli modern bankacılık araçları kullanılmaya başlanmış ve böylece ticari faturalar, kredi kartları, tahviller gibi kavramlar bankacılık sektöründeki yerlerini almaya başlamıştır. Bankacılık sektörünün gelişimi Çin ekonomisinin dışa açılma çabalarının bel kemiği durumuna gelmiştir. 2050 yılına kadar Çin'de bankacılık sisteminin yurt içi kredi miktarının 45 trilyon dolara çıkması bekleniyor.

Akbank ile Çin Bankası, Türkiye'de ilk kez bir banka tarafından kurulan "Çin Masası" için 25 Eylül 2012 tarihinde işbirliği anlaşması imzalamıştır. Türkiye'de faaliyet gösteren, Türk şirketleriyle ortaklığı bulunan ve Türkiye'ye yatırım yapmayı planlayan Çinli firmalara hizmet vermek üzere kurulan "Çin Masası'nın", Çinli firmaların Türkiye'deki ilk "kontakt noktası" olması planlanmaktadır. Çin ile iş yapan veya yapmak isteyen firmalara ihtiyaç duyacakları dış ticaret, yapılandırılmış finansman, hazine ürünleri, yuan işlemleri ve garanti mektupları gibi konularda bankacılık hizmeti sunulması planlanmaktadır.

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

4.1. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN GÖRÜNÜMÜ

İşçi ücretlerinin artık düşük olmaması ve gelişmiş ülkelerden gelen ihracat talebinin azalmaya başlaması Çin'de doğrudan yabancı yatırımlarda azalış olabileceği tahminlerini doğurmaya başlamıştır. Fakat artan iç talep doğrudan yabancı yatırımları arttırıp olumsuz etkenleri pozitif çözümlenebilir.

Son yıllarda, Çin, ekonomik büyüme modelinde, niceliksel büyümeden kalite gelişimine yöneldikçe, Çinli firmalar yeni sektörlerde yatırım yapmaktadırlar. Bu yeni sektörlerin başlıcaları yüksek teknoloji, gıda, tarım, emlak ve hizmet sektörleridir. 2016 yılında, Çinli firmaların değer olarak yurtdışında gerçekleşen ilk 10 şirket satınalma ve birleşme işlemlerinde sadece 1 şirket satınalma ve birleşme işlemi, madencilik sektörüne yönelik olurken 5 yıl öncesinde söz konusu şirket satınalma ve birleşmelerinin, 6'sı petrol ve doğalgaz ve 1 tanesi madencilik sektörüne yönelik olmuştur.

Son yıllarda, Çin'in yurtdışı yatırımlarındaki destinasyonların farklılaşması da göze çarpmaktadır. Yatırımlar, hammadde zengini gelişmekte olan ülkelere gelişmiş teknolojiye, markalara ve küresel dağıtım ağlarına erişim sağlamak için gelişmiş ülkelere kaymaktadır. 2010 yılında değer olarak en büyük 10 şirket satınalma ve birleşmelerinin yarısı gelişmiş ülkelere gerçekleşirken 2016'da ise en büyük 10 şirket satınalma ve birleşmelerinin 9'u gelişmiş ülkelere gerçekleşmiştir. Geçmişte, Çin'in büyük kamu şirketlerinin yurtdışı yatırımları dikkat çekerken son zamanlarda özel sektör firmalarının yurtdışı yatırımlarındaki iddialı yükseliş göze çarpmaktadır.

Perakende, lojistik ve finansal hizmetlerde yatırım yapmayı düşünen yabancı yatırımcılar diğer sektörlerde yatırım yapmayı düşünen yatırımcılara göre daha kararlı ve tedbirli olması gerekmektedir. Vergi kolaylıkları ve ucuz arazi teşviklerinden ziyade artık yeni düzenleyici engeller ve kısıtlamalar görülebilir. Devlet teşvik etmek istediği sektörlerde daha çok taviz vermeyi tercih etmeye başlayacaktır. Fakat bu tavır Çin hükümetinin yabancı yatırımlara sırtını döndüğü anlamına gelmemektedir. Aksine 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında alternatif enerji, biyoteknoloji, bilgi teknolojileri ve yüksek teknoloji üretim ekipmanları gibi sektörlerde yabancı yatırımlar da en az yerli yatırımlar kadar desteklenmektedir.

4.2. ÜLKEDE İŞ KURMA MEVZUATI

Şirket Kuruluşu

Çin Halk Cumhuriyeti'nde yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde, yabancı yatırım işletmeleri, "Ortak Girişim-Joint Venture" ve "Tümüyle Yabancı Yatırım Şirketleri-Wholly Foreign Owned Enterprise" olmak üzere, iki değişik şekilde kurulabilmektedir. Her iki şirket kuruluş tarzı da bazı avantajlara ve dezavantajlara sahip bulunmaktadır.

Kuruluş ve faaliyet sürecinde, mevcut yasa ve yönetmelikler çerçevesinde yapısal farklılıklar sözkonusu olmakla birlikte, faaliyet gösterilecek sektöre ve pazara yönelik hedefler çerçevesinde, her iki kuruluş tarzından biri tercih edilmektedir.

Bu süreçte, belirli endüstriyel sektörler için yabancı sermayenin yönlendirilmesi amacıyla ilgili Çin Kuruluşları tarafından yayımlanan "Yabancı Yatırımlar Rehber Kataloğu" da dikkate alınabilmektedir.

4.3. YATIRIMLARA SAĞLANAN TEŞVİKLER

Çin'de yatırım teşvikleri belirli ülkeler veya bölgeler bazında değil, genel olarak tercihli sektörler ve tercihli bölgeler/şehirler bazında düzenlenmekte ve mevcut ihtiyaçlar doğrultusunda revize edilmektedir. Örnekleme gerekirse, yeni tarım teknolojileri ve entegre tarımsal kalkınma, enerji, bazı ulaştırma alt sektörleri, özel hammadde projeleri ve yüksek teknoloji gibi sektörler desteklenmektedir. Bununla birlikte, eski teknoloji, çevreye ve enerji kullanımına duyarlı olmayan projeler, bazı ulaştırma alt sektörleri ile madencilik ve mineral sektörleri kısıtlı olarak desteklenmektedir. Öte yandan, yabancı yatırımcıların, askeri ve savunma alanlarında, çevreye duyarlı olmayan ve yoğun enerji tüketimine yönelik projelerde yatırım yapmalarına izin verilmemektedir.

Çin ticaret politikası gereği tarife ve tarife dışı engelleri uygulamaktadır. Tarife dışı engeller, merkezi ve bölgesel düzeyde Ekonomik ve Ticari Komisyon, Devlet Planlama Komisyonu ve Dış Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Bakanlığı (MOFTEC) tarafından yürütülmektedir.

Çin vergilerini kademeli olarak düşürmesine rağmen tarifeler genel görünüş itibarıyla yüksek bulunmaktadır. Burada temel amaç ithalatın kısıtlanması yolunda yerel endüstrilerin korunmasıdır. İthalat tarifeleri bu durumları ile ticari imkanları engelleyen başlıca unsur olmaktadır.

Çin'de 5 özel ekonomik bölge bulunmaktadır (SEZ) Shenzhen, Zhuhai, Shantou, Xiamen ve Hainan adası. SEZ'lerdeki firmalar bu bölgelerde kullanılmak üzere ithal edilen mallara ilişkin tarife indirimleri ve vergi avantajlarından yararlanmaktadır. Bu bölgelerde ithal edilen ürünler sadece bölge içinde kullanılıp iç piyasada satışa sunulamazlar.

Buna ek olarak 14 "Açık Kıyı Şehri" ve bölgesi, yabancı yatırım projelerine izinli ve yatırım teşvikleri vermekte, gerekli ekipman ve teknoloji ithalatına gümrüksüz giriş imkanı sağlamaktadır.

Ayrıca 14 kıyı şehrinde iç bölgelerdeki 16 ırmak kıyısı yerleşim yerine, 200 kadar Ekonomik ve Teknolojik Gelişme Bölgesi bulunmaktadır. Bu bölgeler yabancı yatırımcılar için çeşitli kolaylıklar sağlamaktadır. Bilim Parkları ve Yüksek Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde ise özellikle yüksek teknoloji gerektiren aktiviteler için bazı imtiyazlar sunulmaktadır. Bu avantajlar arasında vergi imtiyazları, özel finansman, inşaat yardımı, hammaddeler için ithalat izni zorunluluğundan muafiyet sayılmaktadır.

Son olarak 3 Serbest Ticaret Alanı, 2 İhracat İşleme Bölgesi (EPZ) bulunmaktadır. Bu tür yerlerde ithalat her türlü vergiden muaftır, iç piyasaya satış yasaktır. Anılan 2 ihracat işleme bölgesi serbest ticaret bölgelerine benzemektedir.

Çin'in DTÖ'ye girişi bütün bu uygulamalarının standart bir temele oturtulması ile yakından ilgili bulunmaktadır.

İthalat sırasında gümrüklerin şeffaflıktan yoksun olması temel problemlerden birisidir. Aynı ürün gümrük giriş kapısı itibarıyla farklı gümrük vergi oranlarına tabi olmakla kalmayıp, gümrük vergisinin pazarlık (görüşme) suretiyle belirlenmesi söz konusu olabilmektedir. Zira yerel otorite gümrük vergisini belirlemede esnekliğe sahip bulunmaktadır.

Dış ticaret yapan bütün kuruluşlar MOFTEC'in himayesi altındadır. Sadece MOFTEC tarafından izin verilen kuruluşlar dış ticaret yapabilir. İki resmi model mümkün olmaktadır: Dış ticaret yapma iznine sahip Dış Ticaret Şirketleri (FTC) ve Üretim Şirketleri.

Üretim Şirketleri kendi üretimlerini ihraç ve gerekli girdileri ithal edebilirler. Bu izin MOFTEC tarafından verilmektedir. İki tip şirket de tarifeler, kotalar, izinler ve döviz kuru itibarıyla FTC'ler gibi muamele görmektedir. Yabancı sermayeli (FIE) kuruluşlar da yerli satışlar ve ihracat açısından sadece kendi üretimleri ile sınırlandırılmıştır. Bu kuruluşların tamamlayıcı ürünler ithal etmelerinde önemli sorunlar çıkmaktadır.

İthal edilen ürünlerin kontrolü devlet makamları tarafından yapılmaktadır. Herhangi bir bağımsız şirketin Çin limanlarında çalışmasına izin verilmemektedir. Anlaşmazlık halinde ihracatçının olayı tarafsız bir merciye havale etmesi mümkün olamamaktadır.

Dış ticaret yapma hakları devlet mülkiyeti Dış Ticaret şirketlerine aittir. (Ya da yabancı sermayeli olup üretimlerini ihraç etmek zorunda olanlara) Çin'de bireylerin dış ticaret yapması yasaklanmıştır.

Bu durum GATT Anlaşmasının 11. Maddesinin ihlali anlamına gelmektedir. Zira DTÖ sistemin temel amacı bireylere ticaret yapabilme şansını verebilmektedir.

Ekim 1998'de, Ocak 1999'dan itibaren ihracatın özel sektöre açıldığı duyurulmuştur. Bu tarihten sonra dış ticaret yapma izni olan özel firma sayısında önemli bir artış kaydedilmiştir.

4.4. OTURMA VE ÇALIŞMA İZİNLERİ

Çin'de çalışmak istiyorsanız, Çin'den verilecek Z vizesine ve bu bağlamda konaklama iznine sahip olmanız ve Çin'de işe başlayacağınız firmanın sizin adınıza, Çin'deki çalışma bakanlığına başvurması gerekir. Çalışma izniniz Çin'deki çalışma bakanlığı tarafından kabul edildikten sonra çalışma vizeniz verilir. Bu vize ile Çin Halk Cumhuriyeti'ne seyahat ederek orada yapılacak işlemlerden sonra konaklama izniniz çıkmaktadır.

Konu hakkında ayrıntılı bilgi için Çin Halk Cumhuriyeti'nin resmi vize acentası Ligarba Turizm ile iletişime geçilebilir. <http://ligarbatravel.com/v3/>

4.5. ÜLKEDEKİ İHALELER

Çin Halk Cumhuriyeti’da kamu kuruluşlarının açtığı bütün ihaleler; <http://www.chinabidding.com/en> adresinde yayımlanmaktadır. Açılan tüm ihalelere bu adresten ulaşmak mümkündür.

5. DIŞ TİCARET

Çin Halk Cumhuriyeti, 2016 yılında yaklaşık 2,1 milyar dolar ihracat ve 1,5 milyar dolarlık ithalat değeri ile 3,7 milyar dolarlık bir dış ticaret hacmine sahiptir.

Tablo 1: Çin Halk Cumhuriyeti’nin Dış Ticareti

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2012	2,048,782,200	1,818,199,200	3,866,981,400	230,583,000
2013	2,209,007,300	1,949,992,300	4,158,999,600	259,015,000
2014	2,342,292,696	1,959,234,625	4,301,527,321	383,058,071
2015	2,273,468,224	1,679,564,325	3,953,032,549	593,903,899
2016	2,097,637,172	1,587,920,668	3,685,557,840	509,716,484

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

5.1. ÇİN HALK CUMHURİYETİ’NİN İTHALATI

Tablo 2: Çin Halk Cumhuriyeti’nin İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon \$)

GTİP NO.	GTİP AÇIKLAMASI	2014	2015	2016
8542	Elektronik entegre devreler	218.520	230.657	227.617
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	228.288	134.343	116.661
7108	Altın (platin kaplamalı altın dâhil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	78.977	63.985
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	93.439	57.393	58.033
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	43.854	48.419	45.900
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar	59.730	44.212	44.005
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	50.028	46.341	37.981
1201	Soya fasulyesi	40.262	34.790	33.981

8541	Diyodlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	31.372	29.351	27.866
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	28.725	26.058	25.766
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	27.375	23.351	25.469
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	30.165	24.895	23.002
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	21.464	18.781	20.888
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dâhil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	25.963	23.610	20.432
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	25.501	20.936	18.118
2902	Siklik hidrokarbonlar	21.602	16.479	15.626
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	15.331	14.138	14.200
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	12.843	13.037	14.090
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	16.566	14.964	14.046

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Çin Halk Cumhuriyeti'nin başlıca ithalat pazarları arasında Güney Kore, Japonya, Tayvan, ABD, Almanya bulunur.

Tablo 3: Çin Halk Cumhuriyeti'nin Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (Milyon \$)

ÜLKE	2014	2015	2016
GÜNEY KORE	190.109	174.506	158.975
JAPONYA	162.921	142.903	145.671
TAYVAN	152.007	143.204	138.847
ABD	160.065	148.693	135.120
ALMANYA	105.013	87.623	86.109
AVUSTRALYA	97.631	73.510	70.895
MALEZYA	55.652	53.277	49.270
BREZİLYA	51.653	44.089	45.855
İSVİÇRE	40.541	41.200	39.945
TAYLAND	38.332	37.169	38.532

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

5.2. ÇİN HALK CUMHURİYETİ'NİN İHRACATI

Tablo 4: Çin Halk Cumhuriyeti'nin İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon \$)

GTIP NO	GTIP AÇIKLAMASI	2014	2015	2016
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	195.292	212.570	201.365
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	163.425	137.211	125.006
8542	Elektronik entegre devreler	61.213	69.362	61.157
9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	31.097	35.662	29.971
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	34.693	33.961	28.741
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	28.443	28.258	28.276
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	30.326	28.179	28.231
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	30.637	31.610	26.613
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	28.435	29.135	25.912
8473	84.69 ila 84.72 pozisyonlarındaki makina ve cihazlarda kullanılmaya elverişli aksam-parça-aksesuarlar (kutu, kılıf vb)	31.229	28.854	25.856
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	27.122	28.202	24.923
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	25.497	25.877	24.833
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	27.743	26.341	24.318
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	23.586	23.644	21.867
6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	26.459	24.510	21.405
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	22.191	21.406	20.883
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	25.777	19.087	19.395
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	23.952	21.143	18.702
9503	Üç tekerlekli bisikletler, skuterler, oyuncak bebekler, diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bilmeceler (puzzle)	14.135	15.664	18.383
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	19.326	18.805	18.324

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Çin Halk Cumhuriyeti'ne en fazla ihracat yapan ülkeler ABD, Hong Kong, Japonya, G. Kore, Almanya'dır.

Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (Milyon \$)

ÜLKE	2014	2015	2016
ABD	397.099	409.979	385.678
HONG KONG	363.077	330.463	287.252
JAPONYA	149.391	135.616	129.268
G. KORE	100.333	101.286	93.707
ALMANYA	72.703	69.155	65.214
VIETNAM	63.730	66.017	61.094
HİNDİSTAN	54.217	58.228	58.398
HOLLANDA	64.929	59.453	57.447
BİRLEŞİK KRALLIK	57.141	59.567	55.664
SİNGAPUR	48.911	51.942	44.496

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

6. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

6.1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI

Çin Halk Cumhuriyeti ticaret politikasında çeşitli tarife ve tarife dışı uygulamalar mevcuttur. Tarife dışı uygulamalar gerek merkezi hükümet, gerekse bölgesel düzeyde yürütülmektedir. Çin dış ticaret politikasının en önemli handikaplarının başında kuralların şeffaf ve anlaşılır olmamakla birlikte sık değişmesi ve uygulamaların her zaman tutarlı çizgide bulunmaması ve sübjektif yorumlara açık olması yer almaktadır.

Çin'de uygulanan tarife dışı engellerin başında sübvansiyonlar gelmektedir. Merkezi hükümetin yanı sıra bölgesel yönetimler de çeşitli teşvikler verdiklerinden ülke içindeki sübvansiyonları tek tek sıralamak oldukça zordur, örneğin düşük fiyatlı enerji ve hammadde gibi ihracata dolaylı teşvikler uygulanmaktadır. Devlet şirketleri pek çok banka kredisini tercihli oranlarla kullanmaktadır. Diğer teşvikler; vergi teşvikleri, özel ekonomik bölgelerdeki firmalar için ek imtiyazların yanı sıra Çin'in bazı alanlarda nakit teşvikler uygulamaya devam ettiği de görülmektedir. Ayrıca ihracatta vergi iadesi de uygulanmaktadır.

Bu çerçevede diğer tarife dışı bir uygulama da rekabet bozucu uygulamalar olup 1993 yılında yürürlüğe giren ve haksız rekabeti önleyen bir kanuna rağmen halen sorun teşkil edebilmektedir. Bu durum ithal ürünlerin piyasa girişi ile yabancı yatırımların üretim maliyetini yükseltici etkide bulunabilmektedir. Genel olarak Çin'in dış ticaret işlemlerinde açıklık ilkesinin yaygınlaştırılması ve ticari kurallarının uygulanmasının ülke çapında standart hale getirilmesinin zor olacağı düşünülmektedir. Buna rağmen özellikle sanayi ürünlerinin ithalat mevzuatı ve uygulamalarının basitleştirilmesi konusunda önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

6.2. TARİFELER VE DİĞER VERGİLER

6.2.1. Genel Olarak Gümrük Vergileri

Gümrük vergisi, Gümrük İdaresi tarafından ticari malların veya maddelerin ÇHC'nin ulusal sınırlarından veya gümrük sınırlarından çıkarken ya da girerken tahsil edilen vergidir.

Vergi Mükellefi: Ticari mallar üzerinden alınan gümrük vergisini ödeyenler, ithal malların alıcıları ve ihracat malların satıcılarıdır. İthalatçı ithalat vergisi ödemekle yükümlü iken ihracatçı ihracat vergisi ödemek zorundadır. Gümrük vergisi mükellefi tanımı, kişisel valiz ve eşyalar ile ülkeye giriş yapan yolcuları, kişisel eşyaları taşıma hizmeti veren şahısları (firmaları), diğer kanallar vasıtasıyla ÇHC'ye giren kişisel eşyaların ve hediyelerin sahipleri ve ÇHC'ye gelen kişisel postaların alıcılarını da kapsamaktadır.

Vergi Oranları: ÇHC, ithalat vergisi için iki kolonlu tarife sistemini benimsemiştir. Genel vergi oranları, ÇHC ile ikili tarife anlaşması imzalamamış ülkelerden ve bölgelerden ithal edilen mallara ve tercihli vergi oranları, ÇHC ile sözkonusu anlaşmayı imzalamış ülkeler ve bölgelerden ithal edilen mallara tatbik edilmektedir. Maktu vergiler, birleşik vergiler ve değişebilir vergiler, seçilmiş belirli sayıdaki ithal malların üstünden tahsil edilmektedir. ÇHC'de bugünkü ortalama ithalat vergi oranı % 15,3'dür.

İhracat için gümrük oranı ise, genel veya tercihli oranlar şeklinde bölünmemektedir. Tarifeler % 20 ila % 50 arasında değişen beş kademeli bir çizelgede düzenlenmiştir.

Gümrük Değerleri: İthal ürünlerin CIF (Cost, Insurance, Freight, CIF – Maliyet, Sigorta, Nakliye) fiyatı, genel olarak ithal malların gümrük değeri ve ihracat ürünlerin FOB (Free on Board, FOB-Güvertede Teslim) fiyatı ihracat malların gümrük değeri olarak kabul edilmektedir.

Hesaplama Methodları: Ödenecek gümrük vergi oranı, malların gümrük değeri ve ithal edilen malların miktarı veya ihracat edilen malların miktarı ile uygulanabilir vergi oranını veya vergi miktarının çarpımı ile hesaplanmaktadır.

Ödenecek Vergi = Vergilendirilebilir ithal veya ihracat malların miktarı X Birim gümrük değeri X uygulanabilir vergi oranı

Ve ya

Ödenecek Vergi = Vergilendirilebilir ithal veya ihracat mallarının miktarı X Uygulanabilir standard vergi miktarı

Gümrük Vergilerinin Ödenmesi: Vergi mükellefi veya mükelleflerin acentaları, Gümrük İdaresi tarafından ödenmesi gereken gümrük vergisinin hesaplanması ve teblig edilmesini izleyen 7 gün içinde, gümrük vergisini belirlenmiş bankalara ödemektedir.

6.2.2. Katma Değer Vergisi

Genel katma değer vergisi oranı % 17'dir. Bazı malların satışı ve ithali % 13 oranında vergiye tabidir. Küçük ölçekteki mükellefler için ticari sektörde % 4 ve diğer sektörlerde % 6 oranı geçerlidir. İhracatta KDV oranı % 0'dır. Katma değer vergisine tabi unsurlar itibarıyla vergi oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

VERGİNİN KONUSU	VERGİ ORANI
Malların ihracı (Hükümet tarafından yasaklananlar hariç)	%0
Tarım, ormancılık, hayvan ürünleri, su ürünleri, Yenilebilir sebze yağları ve tahıllar, Şehir suyu, ısıtma, soğutma, sıcak hava sağlanması, sıcak su, kömür gazı, sıvı petrol gazı, doğal gaz, metan gazı, ev kullanımı için kömür ürünleri, Kitaplar, gazeteler, dergiler, Yemler, kimyasal gübreler, tarımsal kimyasallar, tarımsal makineler, çiftçilik için plastik örtü, Metal mineral ürünler, metal olmayan mineral ürünler	%13
Ham petrol, maden tuzu, yukarıda sayılmayan mallar, işleme hizmetleri, onarımlar, yenilemeler.	%17

7. TÜRKİYE İLE TİCARET

2016 yılında Çin Halk Cumhuriyeti ve Türkiye arasında gerçekleşen ticaret hacmi 28 milyar dolara ulaşmıştır. İhracatımız bir önceki yıla göre artış göstererek 2,32 milyar dolara ulaşmış; ithalatımız artış göstererek 25,44 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6: Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti ile Dış Ticareti (1.000.000\$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2013	3,601	24,918	28,287	-21,085
2014	2,861	24,918	27,779	-22,057
2015	2,415	24,873	27,288	-22.459
2016	2,329	25,440	27,770	-23,111
2017*	1,131	8,840	9,970	-7,709

*Ocak-Mayıs Dönemi (5 Aylık), Kaynak: Trademap

2016 yılında Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti'ne ihraç ettiği ürünlerin başında; mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar, krom cevherleri ve konsantreleri, kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri, tabii boratlar ve bunların konsantreleri, bakır cevherleri ve konsantreleri gelmektedir.

Tablo 7: Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti'ne İhracatında Başlıca Ürünler (1 000.000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2014	2015	2016
2515	MERMER VE TRAVERTEN, EKOSİN, SU MERMERİ, KİREÇLİ TAŞLAR	825,0	726,0	728,1
2610	KROM CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	273,1	186,0	204,3
2616	KIYMETLİ METAL CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	134,7	114,7	126,6
2528	TABİİ BORATLAR VE BUNLARIN KONSANTRELERİ	117,4	108,3	104,7
2603	BAKIR CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	215,8	111,2	74,2
2607	KURŞUN CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	97,7	117,3	63,2
7202	FERRO ALYAJLAR	2,1	0,6	38,1
9018	TIPTA, CERRAHİDE, DIŞÇİLİKTE VE VETERİNERLİKTE KULLANILAN ALET VE CİHAZLAR	19,6	25,7	33,7
8403	MERKEZİ ISITMA KAZANLARI (84.02 POZİSYONUNDAKİLER HARİÇ)	37,2	28,2	33,5
7322	DEMİR VEYA ÇELİKTEN ELEKTRİKSİZ MERKEZİ ISITMAYA MAHSUS RADYATÖR, MOTORLU HAVA PÜSKÜRTÜCÜLER, BUNLAR	29,8	22,1	28,3

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Türkiye'nin 2016 yılında, Çin Halk Cumhuriyeti'den gerçekleştirdiği toplam ithalatta ise, telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar, diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik, otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştürme ilk sıralarda yer almaktadır.

Tablo 8: Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti'den İthalatında Başlıca Ürünler (1 000.000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2014	2015	2016
8517	TELEFON CİHAZLARI, SES, GÖRÜNTÜ VEYA DİĞER BİLGİLERİ ALMAYA VEYA VERMEYE MAHSUS DİĞER CİHAZLAR	2.636,4	2.959,0	3.222,4
8541	DİYODLAR, TRANSİSTÖRLER VB YARI İLETKEN TERTİBAT; IŞIK YAYAN DİYODLAR; MONTE EDİLMİŞ PİEZO ELEKTRİK	132,7	362,0	2.090,0
8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAK. BUNLARA AİT BİRİMLER; MANYETİK VEYA OPTİK OKUYUCULAR, VERİLERİ KODA DÖNÜŞTÜRME	1.802,0	1.394,1	1.125,9
8479	KENDİNE ÖZGÜ BİR FONKSİYONU OLAN DİĞER MAKİNALAR VE MEKANİK CİHAZLAR	101,5	121,9	626,6
5402	SENTETİK FİLAMANT İPLİKLERİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE GETİRİLMEMİŞ)	465,0	450,8	546,9
8529	SADECE VEYA ESAS İTİBARIYLA 85.25 İLA 85.28 POZİSYONLARINDA YER ALAN CİHAZLARA MAHSUS AKSAM VE PARÇA	561,8	464,7	382,8
9503	ÜÇ TEKERLEKLİ BİSİKLETLER, SKUTERLER, OYUNCAK BEBEKLER, DİĞER OYUNCAKLAR, KÜÇÜLTÜLMÜŞ MODELLER, BİLM	351,1	304,5	370,6
8708	KARAYOLU TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇA VE AKSESUARLAR	317,9	373,6	357,1
7207	DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN YARI MAMULLER	72,1	510,9	316,3

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

8. BURSA İLİNİN ÇİN HALK CUMHURİYETİ İLE DIŞ TİCARETİ

2016 yılında , Bursa ilinden Çin Halk Cumhuriyeti'ne yaklaşık 140 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 740 milyon dolar olmuştur.

TOBB'nin 2016 verilerince Bursa'da Çin Halk Cumhuriyeti sermayeli iki firma bulunmaktadır.

Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre ise Bursa'dan Çin Halk Cumhuriyeti'ne ihracat yapan firma sayımız 274'dür.

Tablo 9: Bursa ilinin Çin Halk Cumhuriyeti ile Dış Ticareti (1000 USD)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2014	136,512	706,627	843,139	-570,115
2015	124,768	698,262	823,030	-573,493
2016	142,483	741,311	883,794	-598,828
2017*	127,043	592,996	720,039	-465,953

2017 Yılına ait veriler geçicidir.

Kaynak: TÜİK

9. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ticari ilişkiler, 16 Temmuz 1974 tarihinde Pekin'de imzalanan Ticaret Anlaşması çerçevesinde yürütülmektedir. Söz konusu Anlaşmanın 6. Maddesi uyarınca, her yıl toplanması öngörülen Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti Karma Ticaret Komitesi, 1978 ve 1981 yıllarında olmak üzere iki kez toplanmıştır. Adı geçen Komite, 19 Aralık 1981 tarihinde Pekin'de imzalanan Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması çerçevesinde kurulan Karma Ekonomik Komite ile birleştirilmiş ve Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti Karma Ekonomik ve Ticari Komitesi adını almıştır.

Türk tarafı KEK Eşbaşkanlığı Ekonomi Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan, Çin tarafı eşbaşkanlığı ise Ticaret Bakanı Chen Deming tarafından yürütülmektedir.

ANLAŞMA ADI	İMZA TARİHİ
Ticaret Anlaşması	16.07.1974
Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması	19.12.1981
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	13.11.1990
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	23.05.1995
DTM ile MOFTEC Arasında Ticari İstişare Mekanizması Kurulması Hakkında Mutabakat Zaptı	12.03.1999
Hayvan Sağlığı ve Karantina Anlaşması	24.01.2006
Türkiye-Çin 16. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı	27.09.2009

Altyapı, Mütahhithlik ve Teknik Müşavirlik Protokolü	27.09.2009
Dış Ticaret Müsteşarlığı İthalat Genel Müdürlüğü ile ÇHC İthalat-İhracat Ticaret Bürosu Arasında İşbirliği Sağlanmasına Yönelik Protokol	16.04.2010
Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliğinin Genişletilmesi ve Derinleştirilmesine İlişkin Çerçeve Anlaşması	27.09.2009 (parafe) 8.10.2010 (imza)
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Üçüncü Ülkelerde Altyapı İnşaatı ve Teknik Müşavirlik Alanlarında İşbirliğinin Artırılmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	8.10.2010
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliği Orta ve Uzun Dönem Kalkınma Planı İçin Ortak Araştırma Başlatılmasına Yönelik Mutabakat Zaptı	8.10.2010
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Yeni İpekyolu Bağlantısı Ortak Çalışma Grubu Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	8.10.2010
T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ile Çin Kalkınma Bankası Arasında Mali İşbirliği Çerçeve Anlaşması	21.02.2012
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Çin Halk Cumhuriyeti Merkez Bankası Arasında Swap Anlaşması	21.02.2012
Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Kalite Kontrolü, Denetim ve Karantina Genel İdaresi Arasında Türkiye'den Çin'e Gönderilen Tütünün Bitki Sağlığı Şartları Konusunda Protokol	21.02.2012
BDDK ile Çin Bankacılık Düzenleme Komisyonu Arasında Sınır Ötesi Krizlere Müdahalede Bankacılık İşbirliği Protokolü	21.02.2012

10. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

10.1. FİKRİ, SINAİ MÜLKİYET HAKLARI

Bu konuda geniş kapsamlı bir çalışma 1995 yılında başlatılmıştır. Bu tarihten önce 1991 yılında telif haklarını yürürlüğe sokan bir kanun ile 1993 yılında patent kanunu işlerlik kazanmıştır. Böylece fikri mülkiyet hakları korsanlığı yapılan alanlarda ortak yatırımlara gidilmesi konusunda bir esneklik yaratılmıştır. Ancak bu durum uluslararası alanda önemli bir şikayet konusu olmaya devam etmektedir.

Özel olarak telif hakları konusunda karşılaşılan sorunlar önce Ulusal Telif Hakları İdaresi nezdinde çözümlenmeye çalışılmaktadır. Sonuç alınmadığı takdirde Çin mahkemelerine başvurulabilir. Halen Pekin, Şanghai ve Guangzhou kentlerinde özel fikri mülkiyet hakları mahkemeleri kurulmuş durumdadır.

10.2. DAĞITIM KANALLARI

Çin pazarına ihracat yapmak isteyen firmaların önünde iki temel seçenek bulunmaktadır. Çinli ticaret firmaları veya aracilar ile temas kurmak ve bir temsilcilik bürosu yoluyla kendi satışlarını düzenlemek. Çin’de bir aracı bulmak çok kolay olmayan bir işlemdir. Zira ithalat/ihracat yetkisi ile yeterli pazar tecrübesinin birlikte bulunduğu aracilar bulmak zordur. Yabancı firmaların doğrudan Çin pazarında ticarete katılmaları yasaktır. Bu firmaların yalnızca Çin’de yaptıkları üretimin belli bir kısmını pazarlama hakları vardır. Çin dahilinde dış ticaret faaliyetinde bulunan Çinli firmalar özel izne sahip olmak zorundadır.

Son zamanlarda ortaya çıkan çok sayıda yerel satış araciları, büyük ticaret firmaları yanında faaliyet göstermekte ve iç dağıtım ve pazarlama işlemlerini takip etmektedir. Ancak bunların ithalat/ihracat yapma yetkisi bulunmayabilmektedir.

Çin pazarına girmenin bir başka yolu, bu pazara teknoloji transferi yapmak veya buna dair söz vermektir. Böylesi bir teknoloji transferinin gelecekte Çinli rakipler doğuracağı düşünüldüğünden, çoğu firma gelecekte teknolojisini yenileme sözü vererek lisans elde etmeyi seçmektedir.

Büyüklüğü ile göz kamaştıran bir piyasa olan Çin pazarında yer edinmek ve dağıtım kanalları oluşturmak isteyen yabancı firmaların sıklıkla kullandığı bir yol olarak franchising gittikçe önem kazanmaktadır. Çin İç Ticaret Bakanlığı’nın bu uygulamadan memnun olduğu ve franchising uygulamalarının gelecekte daha da geliştirileceği dile getirilmektedir. Henüz bağımsız bir franchising yasası çıkarılmamıştır. Ancak yabancı firmalar çeşitli franchising metodlarını kullanarak çok yönlü dağıtım kanalları oluşturmaktadır.

Çin perakende pazarında giderek artan sayıda yabancı firma ortak yatırımlar yoluyla yer almaktadır. Çin, halen deneme bazında 15 kadar ortak girişime perakende mağazası açma ve ithalat/ihracat yapma yetkisi tanımıştır. Bu uygulamanın genişletilmesi beklenmektedir.

Bir temsilcilik bürosu açmak, yapılan işin kontrolünün Çinli ortakların eline geçmesini önleyen ve böylece yabancılar için avantaj sağlayan bir uygulamadır. Bu şekilde pazara girilmesi sayesinde yabancı firma, satış ekibi üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmakta ve teknik uzman ekibini en verimli şekilde kullanabilmektedir.

Çin pazarında başarı elde etmek için Çinli partnerin önemi oldukça büyüktür. İyi bir partner, komünist yönetimin alışkanlıklarından kurtulamamış, bürokratik zihniyetli devlet yetkilileriyle kurulacak ilişkiler sayesinde engellerin daha kolay aşılmasını sağlayabilecektir. Ayrıca partnerin amacının iç pazarda yer elde etmek olmasına ve kolay yoldan Çin’den ihracat yoluyla döviz kazanmak olmamasına dikkat edilmelidir.

10.3. AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME

Hali hazırda yürürlükte olan yasalara göre ürünler belli standartları karşılamak zorundadırlar. Standartlara göre kalite belgesi verilen bir ürün üzerine güvenlik etiketi yapıştırılmaktadır. Kullanılan standartların kodları, seri numaraları ve isimleri ürün üzerine basılmış veya teknik kullanım kılavuzu ile ambalaj üzerine yazılmış olmalıdır.

Çin pazarında satılan tüm ürünler üzerinde Çince olarak; Ürün ismi, üretici ismi, adresi, temel katkı maddeleri ile bunların miktar ve özellikleri ile birlikte, satış ve kullanım için ayrı ayrı üretim ve son kullanma tarihleri, ürünün yanlış kullanımını önlemeye yönelik ve buna bağlı tehlikeleri kapsayan açıklayıcı uyarılar, uygun taşıma ve depolama ile ilgili talimatlar yer almalıdır. Ayrıca ithal edilen gıda ürünleri üzerinde ürünün güvenli olduğunu gösterecek lazer stiker bulunması istenmektedir.

10.4. ULAŞTIRMA VE TAŞIMACILIK MALİYETLERİ

Global kriz yük taşımacılığını da etkilemiş bulunmaktadır. Bu çerçevede: Kuru yük taşımacılığı mal talebinin yavaşlamasından etkilenmiştir. Konteynır taşımacılığı daha az zarar görse de, Çin'in ihracatı ile paralel bir seyir izlemektedir.

Özellikle kuru yük taşımacılığı Çin'in mal ve hammadde talebi nedeniyle son yıllarda önemli bir büyüme göstermiş idi. Bu dönemde; örneğin Çin'in çelik tüketimi nedeniyle dünya'da demir cevheri yükünün yaklaşık %50'si Çin'e yönelmiştir.

Çin'in ithal talebi dünya deniz taşımacılığı sektörünün büyüme eğilimine girmesine yol açmıştır. Bu durum sektörde yeni yatırımların yapılması ile birlikte navlun fiyatlarının yükselmesine de yol açmıştır.

Ancak ABD'de başlayarak Avrupa ve diğer bölgelere yayılan küresel kriz mal talebini azaltmıştır. Özellikle inşaat ve otomobil sektörlerindeki düşüş, bağlantılı sektörlerde de zincirleme etkiler yaparak kuru yük taşımacılığına konu olan malların talebini önemli ölçüde azaltmıştır. Olimpiyat sonrası Çin ekonomisinin yavaşlaması da durumu kötüleştirmiştir.

Çin'in kuru yük taşımacılığında önemli bir paya sahip olan demir cevherinin Brezilya'dan olan alımını askıya alması sonucu Brezilya-ÇİN hattında taşıma hacminin daralmasıyla boşa çıkan gemi sayısı görece artmıştır. Özetle Çin'in ve global krizden etkilenen diğer ülkelerin ithalatında yaşanan daralma dünya deniz taşımacılığının global krizden dolayı da olsa etkilenmesine yol açmıştır.

11. 2018 YILI İÇERİSİNDE ÖNE ÇIKAN FUARLAR

- **Fuar Adı:** CIAACE-China International Expo for Auto Electronics, Accessories, Tuning and Car Care Products

Tarih: Şubat 2018

Yer: Beijing, China, Pr

Sektör: Otomobil ve Otomobil Yan Sanayi

Web Adresi: www.ciaacexpo.com

- **Fuar Adı:** Milano Unica China –Italian Textile Fair

Tarih: Mart 2018

Yer: Shanghai, China, Pr

Sektör: Tekstil, Ev Tekstili, Kumaş

Web Adresi: <http://www.milanounica.it/it/milano-unica-shanghai-ss-2018>

- **Fuar Adı:** WEE Expo-World Elevator and Escalator Expo

Tarih: 8-11 Mayıs 2018

Yer: Shanghai, China, PR

Sektör: Ulaştırma, Depolama, Lojistik

Web Adresi: <http://www.elevator-expo.com/>

- **Fuar Adı:** CIFF – China International Furniture Fair

Tarih: Eylül 2018

Yer: Shanghai, China, PR

Sektör: Mobilya

Web Adresi: <http://www.ciff-sh.com/>

12. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

12.1. GENEL BİLGİLER

Çin'deki iş gelenekleri arasında soyadının önce kullanılması önemlidir. İş toplantıları sırasında kart alınıp verilmesi doğal bir uygulamadır. Kartın bir yüzünün Çin harfleriyle yazılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

İş toplantıları için, gerek kamu kurumlarında, gerekse büyük şirketlerde özel salonlar kullanılır. Büroların kullanılması adet değildir. Toplantılar resmi bir havada geçer ve oturulan yerler protokole göre belirlenir. En üst düzey Çinli katılımcının, en üst düzey misafiri kendi sağına oturtması yaygın bir uygulamadır. Dakik olmak önemlidir. Toplantı sırasında her iki taraf kısa bir tanışma ve açış konuşması yapar. Önemli olan ise, bundan sonraki kısımda Çinli taraf önce söze başlamışsa, sonuna kadar müdahale etmemek ve kendi görüşlerini en sonda söz alındığında dile getirmektir.

İş toplantıları sırasında, Çinlilerin ev sahibi olduğu akşam yemeklerinin erken saatte başladığını bilmek gerekir. İş yemekleri çoğu kez akşam saat 18.00'de başlatılır. Yemek, meyvelerden hemen sonra, aniden saat 20.00 gibi sona erdirilir. Bu şaşırtıcı gelse de yaygın bir durumdur.

Özellikle bir masaya sığılmayacak derecedeki büyük iş yemeklerinde, hiyerarşi sırasına göre konukları masalarında elde kadehle tek tek ziyaret etmek önemli bir gelenektir.

12.2. PARA KULLANIMI

Çin'de kullanılan para birimi olarak 1 yuan, 100 fen etmektedir. Piyasada en yüksek 50 ve 100 yuan banknotlar bulunmaktadır. Özel ekonomik alanlar dışında yabancı paranın ülke içinde dolaşımı yasaktır. Gümrüklerde ülkeye girerken yanınızda olan para ile ülkeyi terk ederken sahip olduğunuz para miktarı birbirine yakın olmalıdır.

Kullanılmayan Çin parasının ülkeyi terk ederken yeniden dövize çevrilmesi ancak 6 ay içinde ve pasaport, uçak bileti ve döviz bozdurma belgesini göstererek mümkün olmaktadır. Dolayısıyla başlangıçta Çin parası alırken elde edilen döviz bozdurma belgesinin iyi muhafaza edilmesi gerekmektedir. Son olarak, yeniden dövize çevirdiğiniz miktar, önceden Çin parasına çevirdiğiniz miktarın yarısını geçemez. Böylece tüm parayı yeniden dövize dönüştürmek mümkün olmaz. Seyahat çekleri ve kredi kartları kullanımı ancak belli merkezlerde mümkündür.

Alışveriş için kullanılacak mağazalar üç tiptir. Devlet mülkiyetli veya Çin-yabancı ortaklığı olan mağazalar daha ucuz olabilir, ancak pazarlık olanağı yoktur. Üçüncü tip mağazalar özel şahıslara aittir. Buralarda alışveriş pazarlıklardır. Ancak değerli bir mal alınacaksa bu tip mağazalar tavsiye edilmez.

12.3. PASAPORT VE VİZE İŞLEMLERİ

Yeşil ve gri hizmet pasaportu taşıyanlar dışındaki tüm Türk vatandaşları ülkeye girmek için vize sahibi olmak zorundadır. Ankara için vize başvuruları Pazartesi, Salı ve Perşembe günleri saat 09.30-12.00 arası kabul edilmektedir. Başvuru sırasında 1 adet fotoğraf gerekirken ayrıca bir form doldurulmaktadır. Vize verilmesi yaklaşık 10 gün sürmektedir o nedenle Büyükelçiliğe mümkün olduğunca erken başvuru yapılması tavsiye edilmektedir. Turistik çıkışlarda uçak gidiş dönüş confirmasyonu ve banka hesap cüzdanı fotokopisi istenmektedir.

12.4. RESMİ TATİLLER VE ÇALIŞMA SAATLERİ

Çalışma Saatleri:

Pazartesi'den cumaya, sabah 08.00-12.00 ve ara sonrası 13.00-17.00'a kadar uzanır. Bankalar da saat 17.00'a kadar hizmet vermektedir. Ancak bazı bankalar pazartesi günleri kapalıdır. Alışveriş yerleri akşam 20.30 civarlarında kapanmaktadır. Özel lokantalarda ise sabah 06.00'dan gece geç saatlere kadar yemek yenilebilir.

Resmi Tatil Günleri:

- Yeni yıl : 1 Ocak
- Bahar Festivali : 23 Ocak-7 Şubat
- Dünya Kadınlar Günü : 8 Mart
- Kingming Festivali : 4 Nisan
- İşçi Bayramı : 1 Mayıs
- Gençlik Günü : 4 Mayıs
- Duanvi Festivali : 5 Mayıs/Ay Takvimine göre
- Çocuklar Günü : 1 Haziran
- Çin Komünist Partisinin Kuruluşu : 1 Temmuz
- Silahlı Kuvvetler Günü : 1 Ağustos
- Ay festivali : 15 Ağustos
- Ulusal Gün : 1 Ekim - 2 Gün

12.5. YEREL SAAT

Çin, büyük bir ülke olduğundan Pekin saati tüm ülke için baz alınmıştır. İki ülke arasındaki saat dilimi farkı 6 (saat) dir. Çin'de yaz saati uygulaması olmadığında bu fark yaz aylarında 5 saate inmektedir.

12.6. İKLİM

Çin, kış aylarının oldukça soğuk ve kuru geçtiği bir ülkedir. Örneğin, kışın Pekin'in havası Ankara'dan çok daha kurudur. Yağışlar yaz aylarında toplanmaktadır. Özellikle kış aylarında ülkenin kuzeyi ile güneyi arasındaki ısı farkına dikkat etmek gerekir. Kuzey, daha soğuk iken; güney, tropikal bir etkidir. Nemlilik oranları da bölgeden bölgeye değişir ve özellikle güneydoğu bölgelerinde nem yüksektir.

13. SWOT ANALİZİ

<p style="text-align: center;">GÜÇLÜ YANLAR</p> <ul style="list-style-type: none">• GSMH, ihracat büyümesi ve kapsamlı ulusal gücü sayesinde hızlı ekonomik büyümesi.• Eğitim kazanımının hızlı yükselişi• Yüksek yatırıma açık olması - doğrudan yabancı yatırım çekmesi• Küresel ekonomiye doğrudan kolayca entegre edilebilmesi.• Daha ucuz iş gücü ve daha düşük ücretler nedeniyle hafif ve orta teknoloji sanayilere hakim olmaya devam edecek olması.• Giderek gelişen alt yapısı• Doğal kaynak zenginliği• Potansiyel satın alma gücü	<p style="text-align: center;">ZAYIF YANLAR</p> <ul style="list-style-type: none">• Düzensiz finans sektörü• Enerji, ulaşım ve önemli hammaddelerin yavaş bir şekilde artışı• Kırsal-Kentsel bölgeler ile Kıyı-Batı bölgeleri arasında gelişmenin eşit olmayışı.• Enflasyon ortalamasının artmasına rağmen iş gücü artışının enflasyon ile doğru orantılı olmayışı• İhtal bileşenlere daha bağımlı oluşu• Bir çok şehrin sahip olduğu alt yapının yetersiz kalışı ve alt yapı temini için harcanan paranın fazla oluşu.• Gelişmekte olan diğer ülkelerle kıyaslandığında eğitim seviyesinin gerisinde kalması.
<p style="text-align: center;">FIRSATLAR</p> <ul style="list-style-type: none">• Türk-Çin Halk Cumhuriyeti iş birliğine dayalı kurum ve derneklerin var olması• Devlet teşvikleri ile fuarlara ve ticaret heyeti organizasyonlarına katılım• Çin Halk Cumhuriyeti ile olan ticaret hacminin geçtiğimiz yıllara oranla artışta olması	<p style="text-align: center;">TEHDİTLER</p> <ul style="list-style-type: none">• Ucuz hizmetlerin olması ve rekabet gücünü tarafımızca zorlaştırması• DTÖ üyeliğinin yanı sıra ASEAN ve Şangay İşbirliği örgütlerinde üstlendiği önemli roller sayesinde geçirmekte olduğu ekonomik değişimin dünyanın geri kalanı için olumsuz nitelikte olması• DTÖ tarafından 2005 itibariyle kaldırılan tekstil kotaları

14. YARARLI ADRESLER

T.C. PEKİN BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ, (TURKISH EMBASSY, TRADE COUNSELLOR)
Dong Wu Jie 9, Sun Li Tun 100600 Beijing

Büyükelçi: Ali Murat Ersoy

Tel: (86) (10) 65 32 38 46

Fax: (86) (10) 65 32 32 68

Web sitesi : <http://www.turkey.org>

T.C.ŞANGHAY BAŞKONSOLOSLUĞU

Adres: San Li Tun Dong 5 Jie No: 9

100600 Beijing / PRC

Konsolosluk Şb. e-mail:

consulate.beijing@mfa.gov.tr

Tel: +86 10 6532 1715

Fax: +86 10 6532 5480

Email: embassy.beijing@mfa.gov.tr

ÇİN DIŞ TİCARET VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ BAKANLIĞI-MOFTEC (MINISTRY OF FOREIGN TRADE & ECONOMIC COOPERATION)

Adres : 2 Dong Chang An Avenue Beijing 100731 CHINA

Tel : 86.10. 65198114 (Santral)

Genel İrtibat Tel :86.10.65198203

Fax: 86.10.65198962, 65002387

Asya İşleri Dairesi (Türkiye ile ilgili Daire)

Tel : 86.10.65198743, 65198753, 65198759

Fax : 65198903

ÇİN ULUSLARARASI TİCARETİ GELİŞTİRME KONSEYİ-CCPIT

ÇİN ULUSLARARASI TİCARET ODASI-CCOIC

(CHINA COUNCIL FOR THE PROMOTION OF INTERNATIONAL TRADE)

(CHINA CHAMBER OF INTERNATIONAL COMMERCE)

Adres : 1 Fuxingmenwai Street Beijing 100860 CHINA

- Uluslararası İlişkiler Bölümü, Asya İşleri Dairesi

Tel : 86.10.68533204, 68523420, 68573556, 68513344 ext.1309, 1308

Fax : 86.10.68511370

- Exhibition Department

Fax : 68533684, 68511370

ÇHC ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ

Gölgeli Sokak No.34, 06700 Gaziosmanpaşa/ANKARA 06700

Tel:312-4360328 Faks:312-4464248

E-mail: sgbgs@superonline.com

15. KAYNAKÇA

1. Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi – www.ekonomi.gov.tr
2. Trademap – www.trademap.org
3. Expodatabase - <http://www.expodatabase.com/>
4. Türkiye İstatistik Kurumu – www.tuik.gov.tr
5. Türkiye Çin Halk Cumhuriyeti İşadamları Dostluk ve Dayanışma Derneği – www.tuciad.org.tr
6. World Meters - <http://www.worldometers.info/tr/>
7. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği – www.tobb.org.tr
8. The Economy Intelligence Unit (EIU) - <http://www.eiu.com/home.aspx>